

מה לבור שכן אין כח אחר מעורב בו –

Why is בור חייב, because there is no other force mixed into him!

Overview

אבנו סכיננו ומשאו maintains that the צד השוה of the משנה comes to include רבא is of the opinion that the צד השוה comes to include בהמה וברגלי אדם וברגלי בהמה; while רבא is of the opinion that the צד השוה comes to include בהמה וברגלי אדם וברגלי בהמה. The גמרא begins each צד השוה by contrasting בור with the intended לימוד. There is however a distinction. When contrasting בור with אסו"מ the גמרא asks מה לבור, however when contrasting בור with המתגלגל, the question is לו. Seemingly the גמרא could have used either of these (מעשיו גרמו לו or כח אחר מעורב בו) פירכות. Our תוספות will explain why by אסו"מ the גמרא asks from בו, and by מעשיו גרמו לו the גמרא asks from לו.

למאי דפריך¹ [דפרישית] דלא חשיב אש מעשיו גרמו לו לפי שהרוח מסייע לו –
מעשיו According to what I explained previously that **אש** is not considered **גרמו לו** (that his actions caused it) since the wind assists in spreading the fire; the גמרא -

הוה מצי למפרך הכא מה לבור שכן מעשיו גרמו לו תאמר באבנו וסכיננו –
Could have challenged here and asked, do you know why בור is חייב, because his action (exclusively) caused the damage, can you say that by או"ס where the damage was caused by the wind as well². The גמרא would then respond that **אש** is also not **גרמו לו** (as just mentioned), [שור יוכיח] and nevertheless it is **חייב** (just as the גמרא responded **אש** תוכיח when the challenge was מה לבור). (שכן אין כח אחר מעורב בו).

מה לבור שכן מעשיו גרמו לו the גמרא did not ask here לו will now explain why indeed the גמרא did not ask here לו:
אלא לפי דפירכא שכן אין כח אחר מעורב בו חשיב טפי –

But the reason the גמרא chose not to ask here לו is, because the challenge of בור is more effective –

דהשתא ליכא למימר שור יוכיח אלא אש גרידא –
For on this challenge we cannot respond שור יוכיח; but rather only אש יוכיח. If the question would have been מה לבור שכן מעשיו גרמו לו we could have responded with either **אש יוכיח** or **שור יוכיח**, for by both of them it is not **גרמו לו**; however when we ask מה לבור שכן אין כח אחר מעורב בו we cannot respond **שור יוכיח** for **שור** is also **כח**.³ **אש יוכיח**, we are limited in our response to only **אש יוכיח**.

¹ This is to be amended to read 'כדפרישית'; referring to כי ד"ה.

² Damage which is caused by the wind is not considered **גרמו לו**, as תוספות pointed out concerning **אש**. If however **אש** would be considered **גרמו לו**, then so would אסו"מ, and there would be no question.

³ The lesser opportunities there are to find a **יוכיח**, indicate the strength of the **פירכא**.

צד: השוה discusses now the other תוספות

ולקמן גבי בור המתגלגל פריך מה לבור שכן מעשיו גרמו לו –

And later concerning deriving from a השוה, צד the גמרא, the בור המתגלגל challenges (which, as (פירכא just said, is a stronger תוספות as not) מה לבור שכן אין כח אחר מעורב בו and מעשיו גרמו לו –

דלא שייך התם שכן אין כח אחר מעורב בו –

For there (by the בור המתגלגל) the פירכא that בור is, אין כח אחר מעורב בו, is not applicable -

דהיכי נימא תאמר בור המתגלגל שכן כח אחר מעורב בו –

For how will we conclude the פירכא, by saying בור is, אין כח אחר, however (referring seemingly to the רגלי אדם ובהמה that are kicking and rolling the בור) כח אחר מעורב בו is בור המתגלגל

דמשמע דלא הוי בור אלא על ידי כח אחר –

This would indicate that the בור המתגלגל did not become a בור through the (רגלי אדם ובהמה) - but rather through another force (of the בעל הבור

וזה אינו שהרי נעשה בור בלא כח אחר משמניחו ברשות הרבים:

However, this is not so; for it became a בור as soon as the owner placed the בור in the ר"ה; without any assistance from any other force. We can argue however that a regular בור is גרמו לו מעשיו to cause the damage, but by the בור המתגלגל the damage was caused by the רגלי אדם ובהמה; not מעשיו exclusively.⁴

Summary

There is an advantage in the פירכא of אין כח אחר over גרמו מעשיו for in the former we cannot say שור יוכיח; however אין כח אחר is not applicable by בור המתגלגל, for there too there is no כח אחר מעורב בו.

Thinking it over

1. According to תוספות that בור המתגלגל is considered כח אחר מעורב בו since the owner made the בור, then אש should also be considered כח אחר מעורב בו, since the owner made the fire!⁵

2. According to תוספות that אש is not considered גרמו לו מעשיו, why later when the גמרא asks by בור (concerning the לימוד of בור) שכן מעשיו גרמו לו, does not the גמרא respond (but rather יוכיח) אש תוכיח?!

⁴ We cannot argue that by the בור המתגלגל there is כח אחר מעורב בו to cause the damage, for as תוספות previously stated (ה"ב ד"ה כי) [concerning אש] that causing damage through a כח אחר is a חומרא relative to בור who can only be גרמו לו מעשיו. It seems that the concept of גרמו לו מעשיו is referring to causing the damage (the היזק) and כח אחר מעורב בו is referring to creating the damager (the מזיק). Therefore by the בור המתגלגל it is not גרמו לו מעשיו, since the actual היזק is assisted by the רגלי אדם; however there is no כח אחר מעורב בו, since the מזיק was created by the בעל הבור exclusively, when the בור was placed in the ר"ה. אס"מ, on the other hand, is אין מעשיו גרמו לו and כח אחר מעורב בו for both the מזיק and the היזק is caused by an outside agent.

⁵ See (the two interpretations in) תוספות ה"ב ד"ה כי previous.